

QVO ORDINE HISTORIAS

complecti & legere oporteat.

Quicum fructu aliquo historias vult legere, is omnia tempora à mundo condito complecti debet in certum ordinem. Nam fuerunt quidam qui ideo partiti sunt mundum in septem ætates, easque supputant varie, sed hi quum ordinem tradere student, hoc tantum efficiunt, ut omnia sine ordine commisceant. Ego autem sequar præclarum dictum illud Eliæ prophete, qui pulchre diuisit mundum in tres ætates, quo ostendit præcipuas quasque vicissitudines mundi, præterea & quo tempore Christum oportebat venire, & quandiu etiam durare debeat hic status orbis. Sic autem sonat,

Dictum domus Eliæ.

Sex millibus annorum stabit mundus & postea collabetur.

Bis mille anni sine lege,

Bis mille anni lex.

Bis mille tempus Christi.

Et si non fuerint completi hi anni, id efficient peccata nostra, que magna & innumera sunt.

Hoc est, bis mille annos stabit mundus sine præscripta administratione, & certa lege ex verbo dei, sed his exactis circuncisio & lex dabitur, præterea & certa politia & cultus Dei instituetur ex verbo diuino, & durabit hic status rerum bis mille annos. Porro hic CHRISTVS succedet, & stabit Euangelij tempus similiter circiter duo millia annorum, sed desiderabuntur hic aliquot anni. Nam celeritate aduentus sui anteuortet Deus, quo minus huius ætatis anni complebuntur, id quod testatur Christus ipse Matthei. xxiiij. capite: Nisi decurtati essent dies illi, non fieret salua omnis caro,

& Matth.

Nos

LIBER I. CHRON.

Nos hoc ordine in texenda historia vtemur, et partiemur libellum in tres partes, quarum prima ea complectetur quæ inter Adæ & Abraami tempora acciderunt, nam hi primi sunt bis mille anni. Extant autem de his pauca admodum descripta, sed memorabilia imprimis, & de his temporibus nihil vsquam certi, præterquam in bibliis sacris proditum reperitur.

Proximum tempus duorum millium annorum numerabitur ab Abraam vsque ad aduentum Christi, tamen quod ad iustum annorum numerum attingit non plane completum hoc seculum est. Nam ut antea monuimus, ad consummationem properat Deus. Cæterum hæc ætas vera & propria est mundi, in qua potentissima regna, & Monarchiæ ordine quodam sibi mutuo successerunt, neque vniquam perinde potentiam suam & virtutes declaravit mundus, quam in hac ætate. Itaque separabimus hoc tempus in quatuor Monarchias. Nam videtur voluisse Deus certa quadam gubernatione mundum in officio contineri, ut pudoris et honestatis ratio conseruaretur, & mali punirentur, ideoque Monarchias instituit. Sunt autem Monarchiæ huiusmodi regna, ubi summa rerum omnium potestas penes unum est, publicæ pacis & iuris conseruandi causa. Fuit autem huiusmodi Monarchiæ tanta potentia, cui alij reges quanquam extra eius imperium constituti, non potuerunt se opponere vel opprimere. Et extiterunt tales Monarchiæ successione quadam ordinaria tantum quatuor. Primum regnum Assyriorum fuit. Post hos Persæ imperarunt, deinde Græci, postremo Romani. Et ad huius imperij honorem ac fastigium euexit his postremis temporibus Germanos Deus præ nationibus reliquis. Nam quanquam diminutum

non

non nihil sit imperium Romanum hodie (Deo enim, vt vaticinatum est, visum ita fuit, vt decre-
scent tandem mundi Monarchiæ) tamen maie-
stas permanet apud imperium Romanum, & ne-
mo regum est, qui nō oculos suos in hoc regnum
conuertat. Proinde quanquam non æque semper
potentes habeamus imperatores, tamē prouiden-
te sic deo, tanta subinde potentia contingit Cæsar
aliquis, vt sublimitas imperij conseruetur. Idque
propter religionem & concordiam omnium na-
tionum retinendam. Et debent merito Germa-
niæ principes, & imprimis principes imperij Ele-
ctores hūc honorem suum magni æstimare, quōd
sublimitatem hanc diuinitus commissam habent
ad religionem, ius & pacem publicam retinendā.
Enimuero sane per quā plurimum refert, vt con-
seruetur hæc Monarchia, tamesi in speciem non
adeo ampla. Proinde cauere debent Principes, ne
qua seditionum & discordiarum semina inter ip-
sos exoriantur, quæ occasionem præbeant ad hoc
regnum labefactandum. Etenim distracto vel de-
uastato hoc imperio, quod omnis recte hodie ad-
ministrationis in mundo caput est, fieri non posset
aliter, quin perturbatio omnium ordinum in vni-
uerso Christiano orbe subsequeretur, id quod ve-
hementer metuendum nobis est, nisi Deus præoc-
cupatione extremi aduentus sui tantam calamita-
tem propellat. Sacre literę enim consolantur nos,
& docent aperte, post labefactatum hoc regnum
Germanicum, postremum diem propediem adfu-
turum. Hęc de Monarchiis dixisse nos satis sit, vt
nemo ignorare queat, esse in has Monarchias om-
nes res gestas in mundo & historias referendas.
Et præterquam q̄ obseruatio huius ordinis me-
moriā iuuat, etiam non parum ad id conducit,

LIBER I. CHRON.

vt videre queas, quomodo & quibus de causis
mutata sint regna, vnde discendum erit, quo pacto
cauere oporteat ea omnia que mutationes regno-
rum secum solent adferre.

Postrema ætas à Christo nato ad consumma-
tionem vsq; mundi similiter duo millia annorum
continet, tametsi in onuimus antea, non fore huius
ætatis annos integros, vt duo millia annorū com-
pleantur. Continet sane hæc sententia Elię multas
preclaras doctrinas, & vel hoc nomine cōsideran-
da in primis est, q̄ à Christo nato de eo etiā tem-
pore prædicit, quo rerum finis est expectandus, qua
de causa præmittere hanc sententiā volui in prin-
cipio libelli, vt omnibus commendaretur. Cate-
rum quo pacto post natum Christum mutationē
cœperit Romana Monarchia, & eius successio ad
Germanos perueniret, præterea & de origine Ma-
humetici regni, & quomodo Papatus externe po-
tentie augmentum acceperit, ea omnia in hac ter-
tia parte indicabimus. Quin & hoc quoq; in histo-
riarū lectione in primis studiose obseruare oportet,
q̄ duplex regnum instituerit deus: alterū mun-
di, alterū vero Christi regnum: atq; hic necesse est
cōsiderare, quomodo iam inde statim à primordiis
mundi cœperit ecclesia, & qua eā ratione semper
conseruauerit deus. Itaq; vt habeant pie men-
tes confirmationem suę fidei, adnotabimus iuxta
cuiusq; temporis regnorum statum, vbi &
apud quos regnum Christi, & quis
in eo status fuerit, quarum re-
rum cognitio non me-
diocrem vtilitatem
piis lectoribus
adferet.